Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα
Κυριακή 03 Μάιος 2020

Εκλαιγα στις κουίντες, αλλά στη σκηνή ήμουν ευτυχής

Η Ξένια Καλογεροπούλου στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Εχει ένα ρολόι του χεριού που την κάνει να γελάει. Πατάει ένα κουμπί –ένα και μοναδικό ευτυχώς– κι αυτό λέει την ώρα. Για παράδειγμα: 12 και 35 μετά μεσημβρίαν. Για την ακρίβεια, λέει τη χειμερινή ώρα, αλλά δεν την πειράζει· κάνει μετά την πρόσθεση. Το καλύτερο είναι ότι σε κάθε αναγγελία, η γάτα της, η Μαρού –που τη λένε Μαρούλα αλλά εκείνη τη φωνάζει Μαρού–, απαντά με ένα νιαούρισμα κι αρχίζει να «συνομιλεί» με το ρολόι.

Εχει όμως κι ένα κινητό τηλέφωνο που την κάνει να κλαίει. Είναι μια συσκευή για ανθρώπους με προβλήματα όρασης, «ένα κινητό για αόμματους», το ονομάζει. Του λέει το όνομα του ανθρώπου που θέλει να καλέσει κι εκείνο τηλεφωνεί. Αλλά σπανίως συμβαίνει αυτό: τη μια δεν αναγνωρίζει το όνομα όπως το προφέρει, την άλλη δεν ανταποκρίνεται στη φωνή της.

Επίσης, είναι όλο κουμπιά. «Κάτι πατώ κι ενώ θέλω να τηλεφωνήσω, αυτό στέλνει μήνυμα. Αλλον ζητώ, άλλον μου δίνει. Από τη μια γελάω και από την άλλη μπορώ να βάλω τα κλάματα γιατί με εκνευρίζει πάρα πολύ», λέει.

Οι δύο πλευρές

Δεν γίνεται να συγκρατήσω τα γέλια μου ακούγοντάς την να διηγείται τα παθήματά της, κι από την άλλη ντρέπομαι που το κάνω. Ομως οι ιστορίες που αφηγείται, ακόμη και μέσα σε αυτήν την εξαιρετικά σκληρή περίοδο της ζωής της, έχουν μια λυπητερή και μια κωμική πλευρά. «Αστεία πράγματα συμβαίνουν συνεχώς, δεν είναι έτσι;», ρωτάει, και από την άλλη άκρη του τηλεφώνου ακούω ένα αυθόρμητο γελάκι, σαν νεανική πνοή που αλλάζει τη φωνή της ηλικιωμένης κυρίας των 83 ετών με την οποία συνομιλώ.

Είναι περίπου 7 η ώρα το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα, με μια υπέροχη άνοιξη πάνω από την άδεια και τρομαγμένη Αθήνα. Η Ξένια Καλογεροπούλου ξυπνάει κάπως αργά αυτό τον καιρό, και προς το μεσημέρι περπατάει περίπου μισή ώρα στο Αλσος Συγγρού, που βρίσκεται κοντά στο σπίτι της. Στο δυνατό φως της ημέρας βλέπει καλύτερα, «διακρίνω σκιές που ξαφνικά με φωνάζουν από μακριά», λέει αστειευόμενη με τον εαυτό της.

> *Οποτε ακούω τους ανθρώπους που λένε ότι είναι κλεισμένοι μέσα, σκέφτομαι: «Ναι, αλλά εσύ έχεις ταινίες να δεις, βιβλία να διαβάσεις. Εγώ δεν έχω τίποτε από όλα αυτά».*

> *Μπορεί κάποιες φορές να νιώθω απελπισία, αλλά συγχρόνως υπάρχουν και οι χαρές της ζωής, μεγάλες και μικρές. Οπως όταν κοιμόμαστε αγκαλιά με τη Μαρού και μου χαϊδεύει το πρόσωπο με το ποδαράκι της.*

Εχει αγαπημένους φίλους και συγγενείς που μπορεί να συναντήσει σε αυτόν τον κάπως ονειρικό περίπατο, εάν τα Β6 τους συμπέσουν. Τα τελευταία έξι χρόνια –μετά την απώλεια του αγαπημένου συζύγου της Κωστή Σκαλιόρα– ζούσε μόνη, και καθόλου δεν την πείραζε αυτό. Εγραφε, πήγαινε σινεμά, έπαιζε και παρακολουθούσε ανελλιπώς θέατρο – υπήρξε επί χρόνια η τακτικότερη θεατής του Φεστιβάλ Αθηνών, τη βλέπαμε πάντοτε ανάμεσά μας. Ακαταπόνητη, ανεξάρτητη και θαλερή. «Μου έλεγαν, "είσαι ηλικιωμένη, βρες κάποιον να βρίσκεται μαζί σου". Αλλά ήμουν μια χαρά τότε. Και ξαφνικά τώρα χρειάζομαι βοήθεια για το παραμικρό». Ετσι, πλέον, έχει απαρνηθεί ακόμη και τη μοναξιά της.

«Εχασα το μεγαλύτερο μέρος της όρασής μου σχεδόν ταυτόχρονα με την εξάπλωση του κορωνοϊού. Κι αυτό δεν ήταν πολύ καλό timing», λέει. «Δυο-τρεις μέρες αφότου άρχισα να μη βλέπω, δεν μπορούσα ούτε να βγω έξω. Οποτε ακούω τους ανθρώπους που λένε ότι είναι κλεισμένοι μέσα, σκέφτομαι "ναι, αλλά εσύ έχεις ταινίες να δεις, βιβλία να διαβάσεις, μπορείς να γράψεις στο κομπιούτερ σου. Εγώ δεν έχω τίποτε από όλα αυτά". Και με πιάνει το παράπονο. Αλλά προσαρμόζομαι σιγά σιγά. Είμαι με τις ώρες μου: κάποιες φορές παθαίνω απελπισία κι άλλες περνάω καλά. Εχω επίσης μια βλακώδη αίσθηση –μάλλον κοροϊδεύω τον εαυτό μου– ότι, όταν βγούμε πάλι έξω, ξαφνικά θα βλέπω. Αυτό είναι πολύ γελοίο, αλλά και μελαγχολικό. Μια ψευδαίσθηση».

Η τελευταία φορά που την είδα στο θέατρο ήταν τον Ιανουάριο στη σκηνή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση, στην παράσταση της «Εξημέρωσης» που σκηνοθέτησε η Γεωργία Μαυραγάνη.

Οι θεατές δεν κατάλαβαν

Το σοβαρό πρόβλημα της όρασης είχε αρχίσει λίγες ημέρες πριν από την πρεμιέρα –μαθαίνω τώρα–, αλλά εμείς οι θεατές δεν αντιληφθήκαμε τίποτε. «Ημουν απολύτως μέσα στην παράσταση, την απολάμβανα. Μπορεί να έκλαιγα στις κουίντες επειδή έχανα το φως μου, αλλά επάνω στη σκηνή ήμουν ευτυχής. Αλλωστε, έτσι όπως βρισκόμασταν ανάμεσα σε σκιές, έβλεπα μια χαρά. Απλώς με πρόσεχαν λίγο στις μετακινήσεις».

Πριν αρχίσουν όλα αυτά, είχε ξεκινήσει να γράφει ένα καινούργιο βιβλίο. Ή όχι ακριβώς βιβλίο, όπως εξηγεί. «Είχα αρχίσει να γράφω ένα είδος συνέντευξης του εαυτού μου. Σαν τη Χαλιμά στις "Χίλιες και μία νύχτες" που, προκειμένου να μείνει ζωντανή, έφτιαχνε μία ιστορία κάθε βράδυ. Μήπως κι εγώ έτσι καταφέρω να τελειώσω το βιβλίο· γιατί ο χρόνος μικραίνει. Αλλά πια μου κόπηκε η διάθεση. Τον Κωστή τον εκνεύριζα με τις αιφνίδιες αλλαγές της διάθεσής μου. Μου έλεγε ότι είμαι πολύ κυκλοθυμική και δεν μπορούσε να με βλέπει τη μια στον πάτο του γκρεμού και την άλλη να πετώ στα ουράνια. Αλήθεια είναι αυτό: μπορεί κάποιες φορές να νιώθω απελπισία, αλλά συγχρόνως υπάρχουν κι οι χαρές της ζωής, μεγάλες και μικρές. Οπως όταν κοιμόμαστε αγκαλιά με τη Μαρού και μου χαϊδεύει το πρόσωπο με το ποδαράκι της. Ή όταν επιστρέφεις σπίτι κουβαλώντας δύο μεγάλες σακούλες από το σούπερ μάρκετ και βλέπεις ότι το ασανσέρ βρίσκεται στο ισόγειο».

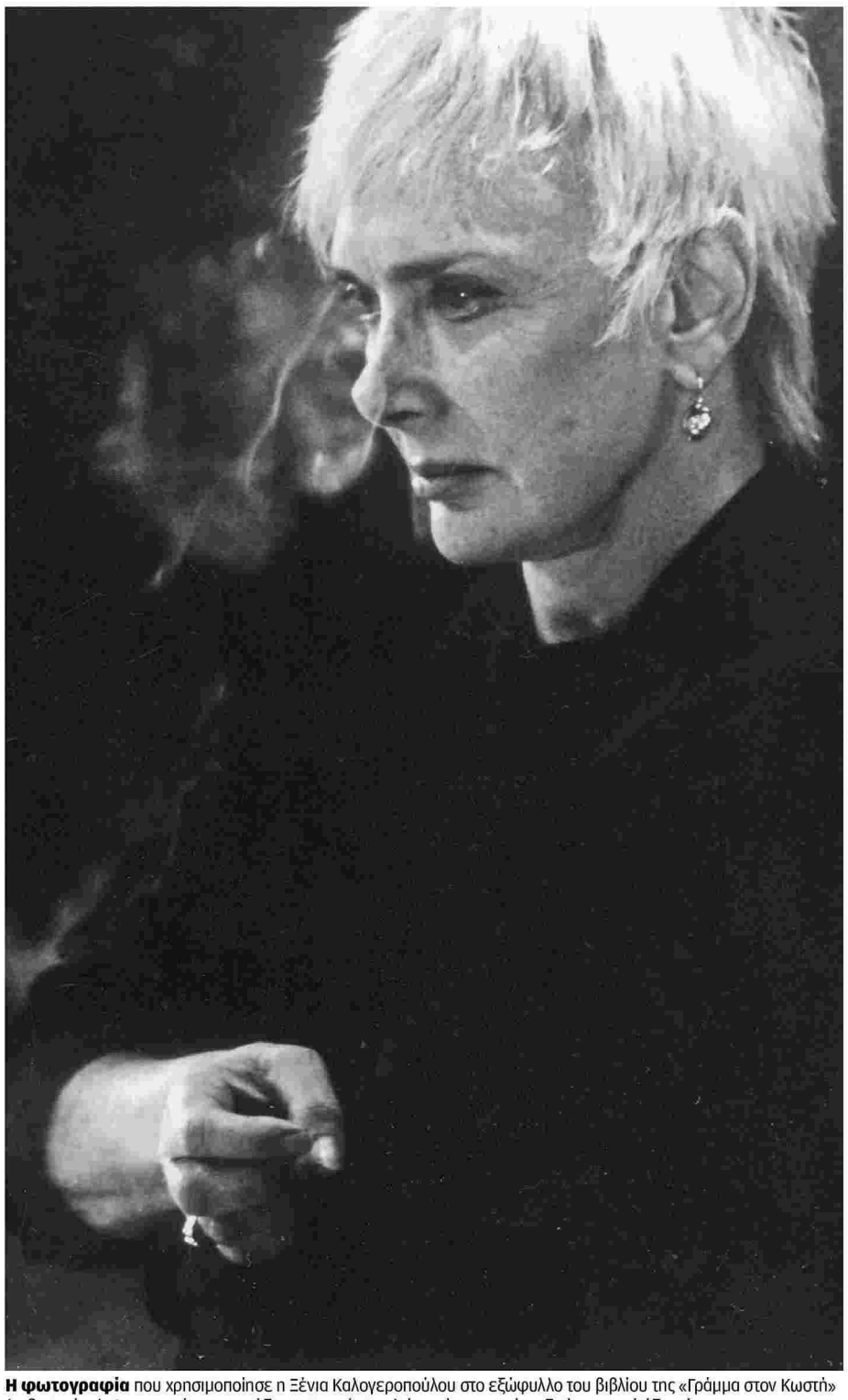

Η φωτογραφία που χρησιμοποίησε η Ξένια Καλογεροπούλου στο εξώφυλλο του βιβλίου της «Γράμμα στον Κωστή» (εκδ. Πατάκη). Ο αγαπημένος της σύζυγος Κωστής Σκαλιόρας έφυγε από τη ζωή πριν από έξι χρόνια.

ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

Στη σκηνή του θεάτρου Πόρτα, στην παράσταση «Φαρενάιτ 451».

Αργησα να μάθω τη δουλειά μου

Στο δικό της θέατρο, το θέατρο Πόρτα, την καλλιτεχνική διεύθυνση του οποίου παρέδωσε με μεγάλη χαρά στον σκηνοθέτη και επί χρόνια αγαπητό συνεργάτη Θωμά Μοσχόπουλο, την είδαμε αυτή τη σεζόν στην παράσταση «Φαρενάιτ 451». Ηταν ένας μικρός ρόλος, όλος συμπυκνωμένος σε μία σκηνή, αλλά τον ευχαριστήθηκε πολύ. «Οσο συνεχιζόταν η παράσταση, είχαμε μια καταπληκτική σχέση επάνω στη σκηνή με την Αννα Μάσχα και αυτό που κάναμε προχωρούσε και γινόταν πολύ πιο ουσιαστικό», λέει.

– Πάντα ήταν τόσο απολαυστική η υποκριτική για εσάς;

– Οχι, τα τελευταία χρόνια έγινε. Αργησα πολύ να μάθω τη δουλειά μου και γι' αυτό, πιο νέα, μπορεί να χαιρόμουν κάποιες φορές, να κάναμε επιτυχία, αλλά είχα πρόβλημα με το πώς παίζω. Αισθανόμουν ότι δεν είχα βρει τον τρόπο. Τον βρήκα όσο προχωρούσα. Τώρα θα ήξερα πώς να παίξω διάφορα πράγματα που πιστεύω ότι στην εποχή τους δεν τα έκανα καλά.

Το κύριο επάγγελμά μου είναι να γράφω και να λέω τα παραμύθια

Η δική μου γενιά την αγαπά από τον «Μορμόλη» της Παιδικής Σκηνής, που αργότερα μετονομάστηκε σε Μικρή Πόρτα. Παρακολουθώντας την παράσταση γευτήκαμε μια γερή δόση ελευθερίας, μάθημα ζωής που το καλό θέατρο προσφέρει στους θεατές του. Σε μεγάλους και μικρούς, όπως ήμασταν τότε εμείς, τη δεκαετία του 1970.

Αλλωστε η Ξένια Καλογεροπούλου ποτέ δεν ξεχώρισε το κοινό της στην Πόρτα με κριτήριο την ηλικία. Σε μια εποχή που το θέατρο για παιδιά ήταν ένα συνονθύλευμα ετερόκλητων θεαμάτων στα οποία έπαιρναν μέρος συνήθως παιδιά-ηθοποιοί και τα έργα είχαν ως επί το πλείστον ηθικοπλαστικό χαρακτήρα, εκείνη δημιούργησε παραγωγές υψηλών καλλιτεχνικών απαιτήσεων, που άρεσαν επίσης στους ενηλίκους, και έργα με πολλά επίπεδα ανάγνωσης.

> *Δούλευε επί χρόνια με κόπους, πίκρες, οικονομικές δυσκολίες, αλλά και ενθουσιασμό. Οσοι τη γνωρίζουν λένε ότι το μότο της είναι: «Μη μου κόβεις τα όνειρα!».*

Και ύστερα έβαλε αυτό το θέατρο στη ζωή της ελληνικής οικογένειας, δουλεύοντας επί χρόνια με κόπους, πίκρες, οικονομικές δυσκολίες, αλλά και πολύ ενθουσιασμό. Οσοι τη γνωρίζουν καλά λένε ότι το μότο της είναι: «Μη μου κόβεις τα όνειρα!».

Μία από τις πολλές ιδιότητές της, αυτή της θεατρικής συγγραφέως, τη χρωστάει στο παιδικό θέατρο, με έργα πολυμεταφρασμένα και βραβευμένα: τον «Οδυσσεβάχ», την «Ελίζα», το «Σκλαβί».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Ηθοποιός του θεάτρου και του κινηματογράφου επί πολλές δεκαετίες, από τα 20 της χρόνια, αργότερα έγινε θιασάρχης.

«Οταν άρχισα να παίζω στο θέατρο, είχα πρόβλημα με τις παραστάσεις για παιδιά. Δεν έβρισκα κείμενα τα οποία να προσφέρονται γι' αυτό που ονειρευόμουν», λέει. «Αρχισα λοιπόν να γράφω από ανάγκη. Με τον "Οδυσσεβάχ" ζορίστηκα, αλλά στην πορεία η συγγραφή έγινε κάτι πολύ δυνατό. Το "Σκλαβί" ήταν η μεγάλη μου ευτυχία. Χώθηκα με τα μούτρα επί ένα χρόνο, με ακούμπησε βαθιά, και το καμαρώνω πολύ».

Τι άλλο έχει κάνει έως τώρα στην πλούσια επαγγελματική ζωή της; Είναι εξαιρετική μεταφράστρια πολλών θεατρικών έργων – άλλωστε μιλάει και διαβάζει γαλλικά από πολύ μικρή, και σπούδασε θέατρο στο Λονδίνο. Υπήρξε ηθοποιός του θεάτρου και του κινηματογράφου επί πολλές δεκαετίες, από τα 20 της χρόνια, και αργότερα έγινε θιασάρχης. Εσχάτως επέστρεψε στη συγγραφή, με παραμύθια για μικρούς και το «Γράμμα στον Κωστή» (εκδ. Πατάκη) για μεγάλους.

«Παραμύθια διάβαζα στο ραδιόφωνο από παλιά, μια δουλειά για το μεροκάματο. Αλλά δεν με απασχολούσε πολύ γιατί δεν τα διάλεγα εγώ, ούτε τα έλεγα σε παιδιά αλλά στο μικρόφωνο. Αργότερα, όταν κάναμε με την Πέγκυ Στεφανίδου το θεατρικό εργαστήριο για παιδιά, μου πρότειναν να τους διηγηθώ ένα παραμύθι. Αυτοσχεδίασα την "Αγγελίνα", που αργότερα έγινε βιβλίο. Μου άρεσε. Αρχισα να ψάχνω στις παιδικές μου αναμνήσεις, ανέσυρα παραμύθια που θυμόμουν και κάποια άλλα τα διασκεύασα. Απέκτησα έτσι μια δεύτερη δουλειά, αλλά παράλληλα έγραφα το βιβλίο για τον Κωστή, που το ξεκίνησα αμέσως μετά τον θάνατό του. Ετσι βρέθηκα να γράφω με δύο τρόπους, και μάλιστα να βγάζω και το ψωμί μου γράφοντας».

– Ποιο είναι τελικά το κύριο επάγγελμά σας;

– Το να γράφω και να λέω τα παραμύθια. Γιατί βρήκα τον τρόπο να τα λέω έτσι ώστε να το χαίρομαι. Καθόλου εύκολα και as φαίνεται απλό. Για μένα ήταν πάντα μια μικρή πρεμιέρα να αφηγηθώ ένα παραμύθι. Εγινε κάτι πολύ δικό μου να βλέπω τα μάτια των παιδιών και να τους αφηγούμαι. Τώρα που δεν βλέπω, δεν ξέρω αν θα μπορούσα να το κάνω πια.

– Εσάς ποιος σας έλεγε παραμύθια;

– Κανένας. Εγώ διάβαζα πάρα πολύ από μικρή. Κι επειδή είχα νονό τον κύριο Κάουφμαν και μιλούσα καλά γαλλικά, διάβαζα διαρκώς βιβλία, από πολύ παιδικά και αστεία έως Φλομπέρ. Η «Μαντάμ Μποβαρύ» ήταν το αγαπημένο μου μυθιστόρημα. Την ξαναδιάβασα τελευταία και είδα άλλο βιβλίο.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Διεύθυνση:Εθνάρχου Μακαρίου Και Δημητ.Φαληρέως 2
Τηλέφωνο:2104808000, Email:kathimerini@kathimerini.gr, Σελίδες:40, Εμβαδό:152249, Circulation:14860